

**MAGYAR REPÜLŐ SZÖVETSÉG
BIZTONSÁGI SZERVEZET**

ZÁRÓJELENTÉS-TERVEZET

111/2003 sorszámú LÉGIKÖZLEKEDÉSI ESEMÉNY

Szeged-repülőtér

2003.06.07.

**HA-1218: lajstromjelű
Dimona H-36: típusú repülőgép**

A szakmai vizsgálat célja légiközlekedési baleset és a repülőesemény okának, körülményeinek feltárása és a hasonló esetek megelőzése érdekében szükséges szakmai intézkedések kezdeményezése, valamint javaslatok megítélése. A szakmai vizsgálatnak semmilyen formában nem célja a vétkesség vagy a felelősség vizsgálata és megállapítás.

Jelen zárójelentés tervezettel kapcsolatban a jogszabályban meghatározott szervezetek, szolgálatok, személyzetek a kézhezvételtől számított 30 napon belül tehetnek észrevételt, amit a végleges zárójelentés összeállításakor kell értékelni. Ez a tervezet tehát szakmai szempontból nem jelent végleges állásfoglalást.

**MAGYAR REPÜLŐ SZÖVETSÉG
BIZTONSÁGI SZERVEZET**

Budaörsi Repülőtér
2042 Budaörs 2. Pf.: 8.

LÉGIKÖZLEKEDÉSI ESEMÉNY ZÁRÓJELENTÉS-TERVEZET

POLÉBISZ sorszám: 111/2003

MRSZ-BISZ eseményszám: 18/2003

Üzembentartó: MRSZ

Tulajdonos: Sas Aero Kft.

Gyártó: Hoffman Flugzeugbau Ausztria

Típus: Dimona H-36

Lajstromjele: HA-1218

Az eset helye: Szeged-repülőtér

Eset ideje: 2003. június 07. 14 óra 30 perc

Eset kategóriája: esemény (sérülés)

ÁTTEKINTÉS

Magas lebegtetés után jobb futóra érve az sérült, majd a szárnyvégen és a bal futón csúsza kb. 45°-os elfordulás után megállt.

A PoLéBiSz a kivizsgálást üzemeltetői hatáskörbe utalta.

A MRSZ-BISZ vezetője, egyszemélyes kivizsgáló szakbizottságot (a továbbiakban KSzB) jelölt ki.

A KSzB vezetője: Spang Ferenc Repülésbiztonsági főmunkatárs

A szakmai vizsgálat lezárásának időpontja és eredménye: 2003.08.28.

Amely szerint az esemény oka repüléstechnikai hiba, véletlen magas lebegtetés.

1. TÉNYBELI INFORMÁCIÓK

1.1.A repülés lefolyása: Gyakorló repülésből érkezve a 36-os pályairányban lesiklaskor magasan lebegtetett, földetéréskor a jobb futó megrogyott, majd kb. 200 m-t bal futón, jobb szárnyvégen és farokfutón gurulva, enyhe jobb elhajlással megállt a pálya szélén

1.2.Személyi sérülések: Személyi sérülés nem történt.

1.3.A légi jármű rongálódás: A jobb főfutó teherhordó üvegszövet borítása a belépőélnél és a kilépőélnél szétnyílt, roncsolódott a futószár kb. 30°-al felhajlott.

1.4.Egyéb kár: Nem keletkezett.

1.5.Személyzet adatai:

1.5.1. A pilóta adatai:

Szakszolgálati engedélye: 00-66-65
 Kora, neme: 56 éves férfi
 Képesítése: mot.ppl, vit „C”vizsga
 Jogosítása: movit
 Szakmai érvényessége: 2003.10.20.
 Eü. érvényessége: 2004.05.10.
 Összes repült ideje: 80 óra
 Összes felszállása: 230 fsz.
 Típuson repült ideje: 3 óra
 Típuson felszállása: 21 fsz
 Utolsó hónapban felszállása: 1 fsz
 Utolsó napon felszállása: 1 fsz 13 perc

1.5.2.Az utas/növendék adatai:

20 éves férfi
 az eset szempontjából
 érdektelen

1.6.Légi jármű adatai:

1.6.1. A törzs adatai:

Típusa: Dimona H-36
 Lajstromjele: HA-1218
 Gyári száma: 36254
 Gyártó ország: Ausztria
 Gyártó vállalat: Hoffman Flugzeugbau
 Gyártási év: 1987

Alkalmassági biz. száma: 0108
 Érvényessége: 2004.05.27.
 Sárkánykönyv száma: 388

Összes felszállás

-gyártás óta: 2144 fsz
 -karbantartás óta: 60 fsz (50 órás)

Összes repült idő

-gyártás óta: 970 óra 37 perc
 -karbantartás óta: 20 óra 27 perc

Üres tömege: 570 kg max.felszálló tömege: 770 kg
 Ülésterhelés: megengedett min: 70 kg max: 200 kg tényleges: 140 kg
 Súlyponthelyzet: az engedélyezett határokon belül
 Tényleges csomagterhelés: üzemanyag: 20 lit

1.6.2. A motor adatai:

Típusa: Limbach
 Gyártási száma: 1466
 Gyártási ideje: 1987

Üzemideje összesen

- gyártás óta: 972 óra 21 perc
 - utolsó karbantartás óta: 20 óra 27 perc

1.6.3. A légszárító adatai:

Típusa: Hoffman
 Gyári száma: 1428
 Üzemideje összesen
 - gyártás óta: 972 óra 21 perc

1.7. Meteorológiai adatok: látástávolság 10 km, a szél 30°-ról fúj kb. 2m/sec sebességgel, a hőmérséklet 33 C°

1.8. Navigációs berendezések: A típusnak megfelelő alap berendezések.

1.9. Összeköttetés: Kétoldali rádiókapcsolat.

1.10. Repülőtéri adatok: Szeged-repülőtér AFIS szolgálat érvényes üzembentartási engedéllyel.

1.11. Légijármű adatrögzítők: A típusra nincs rendszeresítve.

1.12. A roncsra és a földetérésre vonatkozó adatok: kb. 3 méter magasságból átesve jobb futóra ért földet, ami miatt a jobb futószár roncsolódott, deformálódott.

1.13. Az orvos és az igazságügyi orvos szakértői vizsgálatok adatai: Nem volt szükség orvos szakértői vizsgálatra.

1.14. Tűz: Nem keletkezett.

1.15. A túlélés lehetősége: Életre veszélyes helyzet nem alakult ki.

- 1.16. Próbák és kísérletek:** Próbákra és kísérletekre nem volt szükség.
- 1.17. Szervezetek jellemzése:** Vizsgálat nem volt indokolt.
- 1.18. Kiegészítő adatok:** Beszerzésére nem volt szükség.
- 1.19. Hasznos vagy hatékony kivizsgálási módszerek:** Hagyományos, bevált módszerekkel történt a kivizsgálás.

2. Elemzés

A pilóta gyakorlórepülésre indult gépével és egy barátjával a fedélzeten Szeged légtérében. 14 óra 17 perces indulással 13 perc repülés után leszálláshoz helyezkedett a 36-os pályára. Az időjárási feltételek megfelelőek voltak, 2m/sec-os enyhe 30°-os jobb oldalszél. A repülőtéren AFIS szolgálat és a pilóta között a kétoldali rádiókapcsolat normálisan működött. A besiklás közben a pilóta a küszöb felett átrepülve magasan kezdte a lebegtetést és ebből kissé jobbra lebillenve átesett közel 3 méter magasságból. A durva, jobboldali futóra történő földetéréskor a jobboldali futószár eltört, de a repülőgép elpattant, majd újbóli földetérés után a gázhasználat következtében még 200 métert gurult úgy, hogy a repülőgép bal futója, farokfutója és a jobb szárnyvég tartotta meg a repülőgépet anélkül, hogy a légszűrő földet ért volna. A kigurulás végső fázisában a szárnyvég fékeződése miatt a gép kb. 45°-ra elfordulva állt meg. A futószár törésén kívül más sérülés nem történt, személyi sérülés nem volt.

3. Következtetések

Azt lehet mondani, hogy a következtetések már az adatokból is automatikusan adódnak. A pilóta összes repült ideje 80 óra, a típussal pedig 3 óra. Ez önmagában is azt jelenti, hogy az általános repülési tapasztalata is kevés, a típuson a 3 óra pedig azt, hogy a típussal sem tudott rendszeresen megismerkedni. Ha figyelembe vesszük, hogy vitorlázó „C” vizsgával rendelkezett, ami körülbelül 10-15 óra repült időt jelent, a motoros kiképzés 45 óra, a movit átképzés szintén 4-6 óra, akkor látszik meg, hogy igazából egy kezdő pilótával van dolgunk, aki repült idejének java részét motoroson szerezte.

A vitorlázógépeknél jelentős különbség van a kiképző és gyakorló repülőgépek, valamint a teljesítménygépek között repülési tulajdonságok és vezethetőség tekintetében, de ugyanez elmondható movit viszonyokban is. Nevezetesen a Dimona típus nagyobb odafigyelést illetve gyakorlatot igényel, mint az egyszerű kiképző motorfalke. Így fordulhatott elő, hogy a kis gyakorlat miatt a lebegtetésnél a pilóta viszonylag kis mozdulatára is elszívódhatott a repülőgép, vagy esetleg a váratlan szélbefúvás korrigálása is nehézséget okozhatott, ami miatt a repülőgép lebegtetése 3 méteren áteséssel fejeződött be. A jobb oldalszél miatt szinte természetes a repülőgép jobbra történő kezdődő lebillenése, és ezzel az egy futóra történő földetérés. Ha három méter magasból szimmetrikus földetérés történik, akkor még az is elképzelhető, hogy a terhelés megoszlás miatt sérülés sem következik be.

4. Biztonsági ajánlások

Az eset kapcsán külön biztonsági intézkedés kiadása nem szükséges, néhány megjegyzés azonban ide kívánkozik.

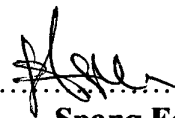
Tagadhatatlan, hogy a kezdő vagy kisgyakorlatú pilótáktól nem várható el rutinos ténykedés váratlan helyzetekben, vagy kevésbé ismert típusok megfelelő kiszolgálásában, éppen ezért igen nagy az oktató gárda felelőssége. Ebben a konkrét esetben például a pilóta jórészt motoros gépekkel repült, a vitorlázó tapasztalata pedig nem terjed ki a teljesítmény repülőgépek tulajdonságainak ismeretére, tehát a típus átképzésnél biztosan nem ártott volna megfejteni a tematikában foglalt idő és felszállásszámokat. Ez természetesen nem egyszerű dolog (különösen a mai pénzorientált világban), mert kedvező együttállások szükségesek. Egyrészt az oktatónak kellő mélységben meg kell ismerni a növendék repülési előéletét repülési készségét, képességeit és ennek ismeretében kellene egy egyéni, vagy úgynevezett testreszabott-átképzési tematikát kidolgozni. A másik része a kérdésnek, hogy a növendéknek feltétlen bizalommal kell lenni az oktatóját illetően, és hinnie is kell, hogy az oktatója csak az ő érdekében és nem túlzóan állította össze az egyéni tematikát.

Ezeket pedig nem lehet a tematikákba beépíteni, ez csak a repülőtársadalom erkölcsi normáinak megszilárdulása és azoknak igénylése után várható el a résztvevőktől.

5. Függelék

- Mellékelve: 1 számú melléklet /1 lap/: A repülőgépvezető nyilatkozata
 2 számú melléklet /1 lap/: Szemtanú nyilatkozata
 3 számú melléklet /1-1 lap/: Helyszínrajz, légijármű sérülései
 4 számú melléklet /4 lap/: 4 db fénykép

Budapest, 2003. augusztus 28.

Spang Ferenc
 KSzB vezető